

خلاصه سیاستی ۱

پیشنهادات راهبردی فرهنگستان علوم پزشکی

در فوریت‌های عملیاتی همه‌گیری کووید-۱۹

«توصیه‌های ضروری برای مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا در سطوح راهبردی و اجرایی»*

چکیده

این خلاصه سیاستی ضروری‌ترین موضوعات راهبردی و اجرایی، در شرایط طغیان COVID-19 ارائه شده که شامل ۴ بخش می‌باشد. ۱- اهداف مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا (شناسایی مؤثرترین اقدامات در سطح جامعه، تهیه دستورالعمل‌های تشخیص و درمان مبتنی بر شواهد، به حداقل رساندن آثار سوءاجتماعی - اقتصادی، حفظ و ارتقای سلامت معنوی جامعه)، ۲- مسائل حرفه‌ای که در اولویت فوری اجرایی قرار دارند (ارتقای مراقبت‌های سرپایی و بستری داخل بیمارستانی، استانداردسازی و اعلام روش‌های تشخیصی، تدوین دستورالعمل تشخیص بالینی و پاراکلینیکی)، ۳- توصیه‌های حیاتی به فرماندهی مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا (فرماندهی واحد و هماهنگی عموم متولیان مدیریت همه‌گیری، آموزش علمی و مدیرانه بهداشت و پیشگیری به مردم) و ۴- توصیه‌های علمی-پژوهشی (اولویت بهداشت و پیشگیری در تمام سطوح سیاست‌گذاری، ساختاری، اجرایی، آموزشی، پژوهشی) می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: تصمیم‌گیری، شیوع همه‌گیری، کووید-۱۹

مقدمه

در این خلاصه سیاستی ضروری‌ترین موضوعات راهبردی و اجرایی، در شرایط طغیان ویروس SARS-COV-2 (از این به بعد ویروس کرونا نامیده می‌شود)، و شیوع COVID-19 (از این به بعد بیماری نامیده می‌شود)، که در جلسات کارشناسی با حضور متخصصان، صاحب‌نظران، و مدیران مرتبط، به اجماع رسیده است، به صورت اجمال ارائه شده است. در ضمیمه پیوست، بعضی توضیحات بیشتر به ترتیب ظاهر شدن در متن اصلی آورده شده است.

اهداف مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا

۱. شناسایی مؤثرترین اقدامات در سطح جامعه، برای کاهش ابتلا از طریق انتقال انسان به انسان، در تماس‌های نزدیک و روزمره و تهیه دستورالعمل روش پیشگیری مبتنی بر شواهد در سطح جامعه
۲. شناسایی مؤثرترین اقدامات در سطح جامعه برای جلوگیری از انتقال ناشی از تماس‌های شغلی گروه سلامت

۳. شناسایی، جداسازی و مراقبت زودرس و مؤثر از مبتلایان، و تهیه دستورالعمل‌های تشخیص و درمان مبتنی بر شواهد
۴. یافتن پاسخ برای سؤالات و ابهامات مهم در مورد همه‌گیری (۱)
۵. اطلاع‌رسانی معتبر و مسئولانه و به هنگام به مردم، خاصه افراد در معرض خطر بیشتر برای ابتلا به بیماری، در راستای پیشگیری
۶. مقابله با اطلاعات و القانات نادرست و اصلاح آن‌ها به نحو مقتضی
۷. پیشگیری از نگرانی‌ها در جامعه و اصلاح آن‌ها به نحو مقتضی
۸. به حداقل رساندن آثار سوءاجتماعی - اقتصادی از طریق مشارکت‌های چندبخشی و مردمی
۹. مستندسازی علمی تجارب حاصله و استفاده از آن‌ها به عنوان دستاورد ملی برای مقاوم‌سازی نظام سلامت و بهره‌برداری مناسب در حوادث مشابه آینده (۲)
۱۰. حفظ و ارتقای سلامت معنوی جامعه در مواجهه با بلایا

* این سند محصول مذاکرات علمی انجام شده در فرهنگستان علوم پزشکی است که در هیئت ریسه جمع‌بندی و توسط معاونت علمی تنظیم شده است.

- برای موارد ضروری، و اجتناب از سفرهای غیرضروری، اعم از درون شهری و برون شهری
۶. حمایت فوری از مراکز درمانی، خاصه مراکز بیمارستانی اصلی درگیر در مداوای بیماران و تأمین امکانات، تجهیزات و داروهای ضروری آنها
۷. آموزش علمی و مدبرانه بهداشت و پیشگیری به مردم، از طریق رسانه‌های عمومی، با تعیین افراد خبره و آگاه و مورد وثوق، در جهت ارتقای دانستی‌های عمومی سلامت، ایجاد باورهای صحیح و ارتقای عملکرد سلامت مردم، و جلوگیری از طرح موارد متناقض و نادرست و دیدگاه‌های شخصی و غیرمسئولانه و پیگرد قانونی آنها
۸. تدبیر برای «پیشگیری» و «جبران» عواقب معنوی - اجتماعی - اقتصادی - بهداشتی - درمانی - سیاسی و امنیتی ناشی از همه‌گیری

توصیه‌های علمی - پژوهشی - مدیریتی

۱. اولویت بهداشت و پیشگیری در تمام سطوح سیاست‌گذاری - ساختاری - اجرایی - آموزشی - پژوهشی - اختصاص منابع - پایش و رصد کلان و همه امور نظام سلامت تحقق پذیرد و غفلت‌های گذشته نیز جبران شود.
۲. بررسی روزانه شواهد معتبر علمی بومی و بین‌المللی و تهیه دستورالعمل‌ها بر مبنای آن
۳. برنامه‌ریزی و اجرای هماهنگ فعالیت‌های تحقیقاتی، با اولویت برقراری شبکه ثبت اطلاعات مبتلایان و استفاده بهینه از فرصت حاصله در مقابله با همه‌گیری جاری، برای ارتقای رشته‌های علمی، به‌ویژه رشته‌های بهداشتی، علوم آزمایشگاهی، علوم پایه، علوم بالینی و تقویت فعالیت‌های بین بخشی و تقویت پژوهش‌های سلامت، به‌ویژه پژوهش در نظام سلامت^۲

ضمیمه خلاصه سیاستی

پیشنهادات راهبردی فرهنگستان علوم پزشکی

در فوریت‌های عملیاتی کنترل همه‌گیری COVID-19

۱. بعضی از سؤالات و ابهامات مهم در مورد همه‌گیری COVID-19 «شدت علایم بالینی و سیر بیماری در افراد عادی و پرخطر»، «میزان و سرعت و راه‌های انتقال»، «حساس و اختصاصی بودن^۳ و سرعت روش‌های تشخیص»، «اثر روش‌های درمانی در بهبود علایم حاد و جلوگیری از عوارض بعدی»، «هزینه اثربخشی روش‌های تشخیص و درمان با توجه به منابع جامعه»، «واکسن و تلاش برای دستیابی

مسائل حرفه‌ای که در اولویت فوری اجرایی قرار دارند

۱. فراهم‌سازی، تأمین و توزیع مطلوب ملزومات و امکانات حفاظت فردی، به‌خصوص برای پزشکان، پرستاران و سایر کارکنان خط مقدم مراقبت از بیماران و تأمین سایر نیازهای ضروری آنان
۲. ارتقای مراقبت‌های سرپایی و بستری داخل بیمارستانی، براساس بهترین تجربه‌های جاری مراکز مختلف، شناسایی، تدوین و انتشار مناسب و به‌هنگام آنها به سایر مراکز درمانی کشور (۳)
۳. ایجاد فضاهای استاندارد نگاهت‌گاهی برحسب ضرورت و نیاز
۴. استاندارد سازی و اعلام روش‌های تشخیص آزمایشگاهی ابتلا به ویروس کرونا، براساس معتبرترین تجارب جاری (۴)
۵. تدوین و اعلام روش‌های استاندارد تشخیص رادیولوژی ابتلا به ویروس کرونا، با تعیین اولویت‌ها و با در نظر داشتن محدودیت‌ها (نیروی انسانی، دستگاه‌ها، حفاظت پرتوی، لوازم مصرفی...)
۶. تدوین و اعلام دستورالعمل تلفیقی تشخیص بالینی و پاراکلینیک ابتلا به ویروس کرونا و بازنگری مستمر آن بسته به شرایط با رعایت واقعیت‌های اپیدمیولوژیک و صرفه و صلاح ملی (۵)
۷. پیگیری مواجهات افراد مبتلا به بیماری^۱، به صورت علمی، ساختارمند و مسئولانه و استفاده از نتایج برای کنترل همه‌گیری
۸. پیگیری بیماران بستری شده پس از ترخیص از نظر عوارض، پاسخ سرولوژیک، ابتلای مجدد.
۹. توصیه به پایبندی و رعایت اصول و موازین اخلاق حرفه‌ای در تمام سطوح و عموم کنشگران نظام سلامت و در همه شرایط، بهره‌گیری از ظرفیت عظیم معنوی جامعه و الگوسازی اخلاقی و حرفه‌ای مشارکت جامعه سلامت و ارتقای فرهنگ سلامت مردم.

توصیه‌های حیاتی به فرماندهی مقابله با همه‌گیری

ویروس کرونا

۱. فرماندهی واحد و هماهنگی عموم متولیان مدیریت همه‌گیری، در عالی‌ترین سطح، برای کنترل این رویداد و سایر رویدادها و تهدیدکننده‌های سلامت در آینده (۶)
۲. بسیج نیروهای سلامت با ارائه آموزش‌های ضروری برای مقابله با همه‌گیری فعلی و تداوم آن در ضرورت‌های آتی نظام سلامت (۸)
۳. بسیج فعال اجتماعی برای مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا و کاربرد آن در سایر موارد ضروری نظام سلامت (۷)
۴. مدیریت اطلاع‌رسانی به جامعه، با تعیین سخنگوی واحد و اعلان رسمی روزانه اطلاعات مصوب از طریق رسانه‌های عمومی و برخورد قاطع با اطلاع‌رسانی غیرمصوب و اظهارنظرهای نادرست (۹)
۵. توصیه عمومی به مردم برای رعایت راهبرد مهم «محدود کردن تماس‌های خارج از خانه و حداقل تردد در جامعه^۴ و منحصر کردن آن

1. Contact tracing
2. Social distancing
3. Health System Research (HSR)
4. Sensitivity and Specificity

به واکسن»، «تحقیقات ضروری»، «تأثیر کمپروپیلاکسی برای افراد در معرض خطر بیشتر»، «Re-infection: میزان احتمال و مشخصات آن»، «زمان تداوم انتقال از بیمار به دیگران، بعد از بهبودی»، «لزوم یا عدم ضرورت گندزدایی اماکن عمومی و عوارض احتمالی مواد گندزدا بر محیط زیست و سلامت مردم»، «اقدامات ضروری بهداشت محیط در مصادیقی نظیر اماکن زیارتی، مساجد و سایر اماکن مذهبی، اماکن سیاحتی، اماکن ورزشی، خانه‌ها، آپارتمان‌ها و مجتمع‌های مسکونی، فروشگاه‌های بزرگ، مدارس، و مانند آن‌ها»

۲. استفاده از دستاوردهای ملی مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا در جهت مقاوم‌سازی نظام سلامت

فرهنگستان علوم پزشکی مقاله‌ای با عنوان "ادبیات و راهبردهای مقاومت در نظام سلامت" با مشارکت همه اعضای مجمع عمومی تنظیم و نشریه ارتقای سلامت، سال دوم، شماره ۱، خرداد ۱۳۹۷ منتشر کرده است (مقاله پیوست است). مفاد خلاصه سیاستی حاضر به‌طور عام و هدف مندرج در بند ۱۰ به‌طور خاص، از مصادیق مقاومت در نظام سلامت بوده و در مقاله فوق با شفافیت تشریح شده است. اهتمام همگانی برای تحقق آرمان‌های نظام سلامت با بهره‌گیری از تجارب و دستاوردهای دفاع مقدس و تجربه مقابله با ویروس کرونا و سایر تجارب مفید، شایسته و ضروری است.

۳. بعضی از تجارب بالقوه مراکز مختلف بالینی از مشارکت در کنترل همه‌گیری ویروس کرونا

«تشکیل تیم مدیریت بحران»، «تریاز در پذیرش اولیه در اورژانس بیمارستان»، «تدارک داروها، امکانات و تجهیزات مورد نیاز برحسب بهترین برآورد از کمیت بیماران و کیفیت علائم و عوارض»، «برنامه‌ریزی دقیق آموزش، حضور و مشارکت مؤثر نیروی انسانی»، «توزیع هوشمند و هدفمند بیماران در بخش‌های بستری»، «دسترسی و رعایت پروتکل‌های معتبر حفاظت و ایمنی (از بیماران - همراهان - همکاران و خود)، پیشگیری، تریاز، تشخیص، مشاوره، ارجاع و درمان، از مراجع مسئول ستادی یا دانشگاهی»، «پروتکل‌های پذیرش و مراقبت و ترخیص از آی‌سی‌یو»، «مدیریت منابع و امکانات»، «جلوگیری از تجویز داروهایی که اثربخشی آن‌ها به اثبات نرسیده و شواهد علمی کافی در مورد آن‌ها موجود نیست»، «استفاده مدیریت شده از ظرفیت همراهان و سایر مشارکت‌های مردمی، ضمن حفاظت از آنان»، «بهداشت محیط»، «تنظیم و برنامه‌ریزی مشاوره‌های ضروری»، «ملاحظات اخلاقی و قانونی»، «تحقیقات ضروری» و سایر موارد.

۴. توضیحات در مورد روش‌های استاندارد تشخیص آزمایشگاهی

«تنظیم و ابلاغ پروتکل استاندارد تشخیص آزمایشگاهی ویروس کرونا، با تعیین اولویت‌های تشخیصی در بیماران مظنون یا مبتلا به شدت‌ها و

مراحل مختلف بیماری». «تهیه و توزیع امکانات تشخیص در شبکه آزمایشگاهی دانشگاه‌های علوم پزشکی و سایر نهادهای بهداشتی، درمانی و آموزشی فعال در کنترل همه‌گیری فعلی»، و «پیش‌بینی و سیاست‌گذاری نحوه استفاده از ظرفیت بخش‌های خصوصی و مردم نهاد»

۵. تدوین، آموزش و به‌کارگیری پروتکل تلفیقی تشخیص بالینی و پاراکلینیکی ابتلا به ویروس کرونا

این اقدام برای بیماران و شرایط مختلف ضروری است. اجزای ضروری این پروتکل شامل بیماران سرپایی، بستری، گروه‌های سنی مختلف، گروه‌های پرخطر، بیماران بستری در بخش‌های عادی و مراقبت ویژه و مانند آن‌ها خواهد بود. بازنگری به‌هنگام پروتکل‌های فوق، بسته به شرایط گوناگون و سیر تحولات همه‌گیری، با رعایت واقعیت‌های اپیدمیولوژیک و صرفه و صلاح ملی نیز ضروری است.

۶. فرماندهی واحد و هماهنگ مدیریت همه‌گیری در عالی‌ترین سطح کشوری

عموم سازمان‌ها و ساختارهای کلان مدیریت بحران کشور، ملزم به تبعیت از فرماندهی واحد هستند. این ساختارها عبارتند از «شورای عالی مدیریت بحران کشور»، «سازمان پدافند غیرعامل»، «شورای عالی سلامت و امنیت غذایی»، «ستاد کل نیروهای مسلح، شامل ارتش جمهوری اسلامی ایران - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - سازمان بسیج مستضعفان و نیروی انتظامی»، «وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» و «سایر نهادها و سازمان‌های ذی‌ربط» - این فرماندهی باید از تسلط و اقتدار عالی ملی و اختیارات کامل حکومتی برخوردار و عموم سازمان‌ها و افراد از دستورات آن تبعیت کنند و در شرایط بحران جلسات روزانه با حضور رییس محترم جمهور یا معاون اول ایشان تشکیل و وظایف وزارتی‌ها و سازمان‌ها را تعیین و ابلاغ کنند.

۷. بسیج فعال اجتماعی

استفاده از فرهنگ بسیج جامعه که از دستاوردهای انقلاب اسلامی و یادگارهای امام خمینی (ره) است، در شرایط جاری و در آینده بسیار ضروری است. در این حرکت بسیجی بهره‌گیری از «مجموعه دانشگاه‌های علوم پزشکی»، «ظرفیت‌های داوطلبانه سازمان بسیج مستضعفان (و شاخه‌های بسیج استادان، دانشجویی، کارمندی...»، «مجموعه دانشجویان و دانش‌آموزان کشور»، «رابطان بهداشتی، «مربیان بهداشت مدارس»، «شبکه بهداشت و درمان کشور»، «مجموعه رسانه‌های عمومی»، «سازمان‌های مردم نهاد»، «انجمن‌های علمی، تخصصی و حرفه‌ای»، «سازمان‌های نظام پزشکی و پزشکی قانونی کشور»، و نظایر آن‌ها لازم است.

۱. براساس اطلاعات جاری میانه زمان انتقال بعد از ترخیص از بیمارستان، از افراد مبتلا به سایرین دو هفته است.

۸. بسیج نیروهای سلامت

بسیج ملی نیروهای سلامت برای مشارکت در فعالیت‌های مقابله با همه‌گیری ویروس کرونا و هر نوع رویداد مشابه در آینده، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های داوطلبانه عموم نیروهای انسانی حوزه سلامت اعم از پزشکان، پرستاران، متخصصان و کارشناسان بهداشت و سایر اعضای جامعه سلامت، با بهره‌گیری و الگوبرداری از تیم‌های اضطراری و سایر تجربیات ارزنده دفاع مقدس راهگشا خواهد بود.

۹. اطلاع‌رسانی به مردم

ستاد فرماندهی مقابله با رویدادهای مهم سلامتی نظیر همه‌گیری ویروس کرونا باید اطلاعات معتبر و از منابع مسئول را در اختیار جامعه قرار دهد. رویکرد اطلاع‌رسانی مسئولانه، ارتقای دانستنی‌های ضروری مردم و کنترل نابسامانی در جو روانی جامعه و هدایت رفتارهای عمومی سلامت، برای حفاظت از خود و دیگران است.

Strategic Recommendations of the Academy of Medical Sciences for Practical and Emergency Control of the COVID-19 Pandemic*

Abstract

This policy summary presents essential and practical strategies relevant to COVID-19 outbreak and includes four sections namely. 1- confronting the coronavirus epidemic (identifying the most effective activities at the community level, designing evidence based diagnostic and treatment guidelines, minimizing socio-economic adverse effects, promoting spiritual health of community etc.) 2- professional and immediate executive priorities (improving outpatient and inpatient care standardizing and expressing diagnostic procedures, designing clinical and paraclinical guidelines) 3- Recommendations for confronting the epidemic (unified command and public coordination of management, health education) scientific and research recommendations (prevention priority at all levels for policymakers, structural, executive, educational, research etc.)

Keywords: Covid-19, Decision Making, Pandemics

* The backbone of this document is scientific discussion in Academy of Medical Sciences. The conclusion is made by the Board of Directors and the Vice President of academy sets it.